

ȘCOALA NAȚIONALĂ SUPERIOARĂ DE MINE DIN PARIS

Nicolae P. LEONĂCHESCU¹

ABSTRACT. The antique study of geometric properties of symmetries was continued by algebra, with group theory and matrix calculus.

Beginning with the 19th century, many scientists like mathematicians, chemists, physicists, aestheticians have contributed with studies about symmetry and asymmetry, proving the importance of their alternation for the development of processes.

This paper presents also Mihai Drăgănescu's philosophical point of view about symmetry, Matila Ghyka's contributions to the symmetry theory and an original mathematical model for pairs of systems which have a symmetric evolution.

KEYWORDS: symmetry, asymmetry, orthosenses, dynamic symmetry, harmony

La 19 martie 1783 s-a înființat ceea ce s-a numit – mai târziu – Școala Națională Superioară de Mine din Paris care treptat, treptat, și-a câștigat un binemeritat prestigiu în domeniul pregătirii cadrelor de specialitate.

O altă Școală de Mine, cu caracter practic, s-a înființat² în ziua de 2 septembrie 1816 la Saint Étienne, departamentul Loire – un centru minier și metalurgic.

În Franța, școli de maiștri lucrători mineri au fost instituite în: Alais (Gard), la 22 septembrie 1843; Douai, arondismentul Nord, la 27 martie 1878 etc.

Elementele de organizare a ENSM pe baze moderne apar la 15 septembrie 1856 când se fixează și grupul de conducere: un director, cu gradul de inspector general clasa I; un inspector de școală cu gradul de inspector general clasa a II-a (ori un inginer șef).

¹ Prof. univ. dr. ing., Doctor Honoris Causa al Universității din Craiova, membru al Diviziei de Istoria Tehnicii a CRIFȘT al Academiei Române.

² Annales des Ponts et Chaussées (APC), 1883, V, p. 67 și 68.

În ENSM din Paris au fost admiși „elevi” străini începând cu data de 5 decembrie 1816. Operația de identificare a studenților români în arhivele școlare franceze este grea.

Ne-a descris-o doamna Marie-Noëlle Maisonneuve, responsabilă Fondurilor de Patrimoniu ale ENSM în scrisoarea pe care ne-a trimis-o la 15 decembrie 2010, în următorii termeni:

„În primul rând, am făcut o listă a elevilor români trecuți prin Școala de Mine din 1816 până la 1902, epocă în care elevii străini sunt înscrși într-un registru separat, ceea ce face mai ușoară identificarea lor. Apoi, ei sunt incluși în registrul general al Școlii în care eu voi continua cercetarea în al doilea timp”.

Ne-a trimis lista întocmită de domnia sa în care sunt înscrși 54 „elevi români” admiși la ENSM în perioada 1860–1902. Această listă nu este completă și asta o aflăm chiar din mesajul sus-menționat:

„Trebuie să vă precizez totodată că această listă nu conține decât elevii „titulari” ai Școlii care au urmat aceeași școlaritate ca elevii francezi. Alți elevi străini au frecventat Școala ca „auditori liberi”, ce vin să petreacă ceva timp, să audieze câteva cursuri; în absența numelui de familie precis – și același uneori cu numele <prenumele> – este foarte dificil a se găsi urma lor”.

Iată, cum traiectoriile culturale francezo-române se intersectează în mod constructiv și în zilele noastre!

Primul student român admis la ENSM din Paris identificat³ de noi, până acum, a fost Ion D. Ghica (12 august 1816, București – 22 aprilie 1897, Ghergani, jud. Dâmbovița). El a frecventat mai întâi École Centrale des Arts et Manufactures (ECAM) în perioada 10 noiembrie 1836–1838. S-a înscris imediat la ENSM, pe care a absolvit-o la 20 noiembrie 1840 și a făcut, apoi, un an de practică.

Pregătirea în domeniul minelor i-a fost utilă; după întoarcerea lui în țară a făcut propuneri de dezvoltare a exploatarii minelor noastre de sare și de înființare, la Iași, a unei școli de specialitate.

³ Leonăchescu, N.P. – Premise istorice ale tehnicii moderne românești, Ediția a II-a, Editura AGIR, București, 2007, p. 452.

În cele ce urmează, prezentăm lista „elevilor” români de la ENSM primită de la Marie-Noëlle Maisonneuve, în ordinea anilor de intrare în această școală.

1860

- ◆ **Melick I. Mirea** (9 august 1840, București – ?). Absolvent, iunie 1864. Rudă, probabil, cu Iacob I. Melic (1817–1874, București)⁴.

1862

- ◆ **Băleanu Grigore** (27 iulie 1843, București – ?). Nu i se cunoaște evoluția școlară.

1863

- ◆ **Löbel Lazăr** (17 februarie 1843, București – ?). Nu i se cunoaște evoluția școlară.

1866

- ◆ **Zădăriceanu Nicolae** (22 octombrie 1843, București – ?). Absolvent, iunie 1871. Rudă, poate, cu Maria Al. Zădăriceanu (1845, București – 11 august 1880, București), soția inginerului Constantin C. Aninoșanu⁵, absolvent ECAM, seria 1860.

1867

- ◆ **Brătianu Ion** (7 octombrie 1843, Schineni, jud. Bacău – ?). În același an, a încercat să intre la EP (École Polytechnique) și a fost respins.
- ◆ **Drăghiceanu M. Mathei** (3/15 mai 1844, Târgoviște, jud. Dâmbovița – 2 mai 1939, Câmpulung, jud. Muscel). Absolvent, seria 1871. Directorul Școlii Naționale de Poduri și Șosele, ȘNPS (1878–1880). Membru de onoare al Academiei Române.

1868

- ◆ **Serescu (Sorescu ?; Lerescu ?)**, născut în Pitești. Absolvent, seria 1871.

1869

- ◆ **Dianu Floru** (8 mai 1847, Râmnicu Vâlcea – ?). Absolvent, seria 1872. La 25 octombrie 1863, s-a înscris la un

⁴ Idem, p. 456 și 747.

⁵ Idem, p. 91, 94, 95, 148–153, 443, 525, 693–703 etc.

concurș⁶ pentru ocuparea unui post de conductor auxiliar de poduri și șosele . Concursul a fost amânat pentru luna ianuarie 1864. La 30 octombrie 1872 a fost numit profesor titular pentru cursul de „Exploatarea Minelor și Metalurgie”, la Școala de Aplicație de pe lângă Facultatea de Științe din București.

1872

- ◆ **Bottea Constantin** (18 decembrie 1846, București – ?). Absolvent, seria 1875. La 30 octombrie 1871 a primit autorizația ministerială de a urma EP dar a fost respins la admitere. Din anul 1884, figurează ca profesor titular la ȘNPȘ. În 1906, încă mai predă⁷ Cursul de Mineralogie, Metalurgie și Geologie.
- ◆ **Pilidis (Filitis ?) Constantin** (15 august 1848, București – ?). Absolvent, seria 1875.

1874

- ◆ **Greceanu I. Ion** (6 februarie 1854, Craiova – ?). Nu i se cunoaște evoluția școlară.
- ◆ **Marin Henri** (15 mai 1851, București – ?). Absolvent, iunie 1878. Fiul profesorului Alexe Marin și al soției sale, Henriette⁸.

1875

- ◆ **Calmy Henri** (14 septembrie 1851, București – ?). Radiat, la 14 ianuarie 1875; fără diplomă.
- ◆ **Istrati I. Vasile** (17 ianuarie 1853, Letea, jud. Tulcea – ?). Absolvent, seria 1878.

1877

- ◆ **Porumbaru Rudolf** (30 ianuarie 1854, București – ?). Absolvent, iunie 1880. A fost elev la EP în anii școlari 1874–1875 și 1876–1877 (semestrul II).
- ◆ **Sorescu Toma** (24 decembrie 1853, Văleni, jud. ? – ?). Absolvent, iunie 1880.
- ◆ **Ștefănescu Vasile** (31 ianuarie 1855, Craiova – ?). Absolvent, iunie 1880.

⁶ *Idem*, p. 183, 184 și 186.

⁷ Fătu, Mihai – *Istoria Universității Tehnice de Construcții București, 1818–1998*. Editura UTCB, 1998, p. 101 și 125.

⁸ Leonăchescu, N., *Premise*, p. 437.

1879

- ◆ **Negură Ion** (3 decembrie 1854, Iași – ?). Absolvent, seria 1882.

1880

- ◆ **Cremer Henri** (12 octombrie 1858, București – ?). Exmatriculat, în aprilie 1881.
- ◆ **Țăpârdia Gheorghe** (15 septembrie 1858, Severin – ?). Exmatriculat, în 1881.

1883

- ◆ **Saegiu** (24 iulie 1857, București – ?). Absolvent, seria 1886.

1885

- ◆ **Florescu Alexandru** (8 august 1863, Comișani, jud. Dâmbovița – ?). Exmatriculat, la 7 iunie 1886.
- ◆ **Anastasescu Mihai** (14 aprilie 1863, București – ?). Exmatriculat, la 7 iunie 1886. Certificat, la 8 iunie 1889.

1887

- ◆ **Balotă N. Grigore** (26 mai 1863, Pitești – ?). Absolvent, iunie 1890.
- ◆ **Solacolu Gh. Ilie** (7 aprilie 1860, București – ?). Absolvent, iunie 1890.

1888

- ◆ **Alimăneștianu Constantin** (9 octombrie 1865, Alimănești, jud. Olt – ?). Absolvent, seria 1891.
- ◆ **Brătianu I.C. Constantin (Dinu)** (13/25 ianuarie 1866, Valea Mare-Florică, jud. Muscel – 20 august 1950, Sighetul Marmației, jud. Maramureș). A fost⁹ elevul ENSM în perioada 10 octombrie 1888–9 iunie 1891. Absolvent, seria 1891.
- ◆ **Georgian Mihai**. Licențiat în Științe. A demisionat în 1888.

1889

- ◆ **Micea (Mirea ?; Mircea ?) R. Constantin** (24 aprilie 1866, București – ?). Absolvent, iunie 1892.

1890

- ◆ **Filiti Al. Grigore** (10 ianuarie 1867, ? – ?). Absolvent, iulie 1893.

⁹ *Idem*, p. 448.

- ♦ **Sucher Saul** (24 februarie 1869, București – ?). „El n-a trecut în 1891”!

1891

- ♦ **Daniel Hinch** (9 decembrie 1866, Piatra, ? – ?). Exmatriculat în 1893.

1892

- ♦ **Paianu Nicolae** (13 aprilie 1869, Craiova – ?). Absolvent, iunie 1895. A fost elev la EP în perioada 1885–1887.

1893

- ♦ **Davila Al. Carol** (5 noiembrie 1870, București – ?). Absolvent, iulie 1896. Înscriș la EP, 24 martie 1891.
- ♦ **Feșliu Adolf** (9 noiembrie 1871, Oltenița, jud. Călărași – ?). Absolvent, iulie 1896.
- ♦ **Negulici M. Radu** (11 iunie 1869, Câmpulung, jud. Muscel – ?). Absolvent, iulie 1896.

1894

- ♦ **Ghica Ion** (28 iulie 1873, Paris – ?). Absolvent, iunie 1897.
- ♦ **Ivanovici Mihai** (5 mai 1870, București – ?). Admis, în 1895, să repete. Exmatriculat „pentru abandon și absențe nejustificate”.
- ♦ **Leca Constantin** (8/20 noiembrie 1869, București – ?). Certificat de studii parțiale, iunie 1897: „A încetat să facă parte din Școală” ca elev străin pentru că n-a obținut punctajul minim obligatoriu.
- ♦ **Popescu Gheorghe** (24 noiembrie 1866, București – ?). Nu i se cunoaște evoluția școlară.

1895

- ♦ **Golescu Nicolae** (10 aprilie 1874, București – 28 noiembrie 1916, Sălătrucu, jud. Argeș). Admis, 25 octombrie 1894; absolvent, 28 iunie 1898, al treilea din serie. Fiul inginerului Alexandru Gh. Golescu (Arăpila); a lucrat ca inginer la C.F.R. În 1916, a cerut să plece pe front; locotenent în Regimentul 7 Infanterie Roman. Mort în luptele de la Sălătrucu (Date comunicate de doamna dr. Filoftea C. Pally, directoarea Complexului Muzeal Național Golești).

1896

- ♦ **Crasnof Iosif** (31 iulie 1876, București – ?). Absolvent, 1899. Naturalizat prin decretul din 12 martie 1899.

- ◆ **Lupu Alexandru** (2 aprilie 1874, Iași – ?). Exmatriculat pentru punctaj insuficient.
- ◆ **Sărățeanu Mihai** (16 februarie 1873, Merei, jud. Buzău – ?). Absolvent, seria 1899.
- ◆ **Pavelescu Flaminus** (7 februarie 1874, București – ?). A demisionat la 25 noiembrie 1896.

1897

- ◆ **Dinapol Alexandru** (15 septembrie 1874, Craiova – ?). Absolvent, iulie 1900. „A obținut naționalitatea franceză după intrarea lui în Școală prin aplicarea legii din 26 iunie 1889 asupra naționalității”.
- ◆ **Iaroslavici Jacques** (5 octombrie 1875, Bârlad – ?). Absolvent, iulie 1900.
- ◆ **Poenaru Nicolae** (15 decembrie 1874, Poiana, jud. ? – ?). Absolvent, iulie 1900.

1898

- ◆ **Moscovici Herman** (4 septembrie 1878, București – ?). Absolvent, iulie 1901.
- ◆ **Popescu Marius** (15 august 1877, Stolnici, jud. Argeș – ?). A frecventat, facultativ, doi ani: 1898–1900, la unele cursuri; era înscris și la Școala Politehnică din Paris.

1900

- ◆ **Emilian Dumitru** (26 octombrie 1878, Iași – ?). Absolvent, seria 1904. Întreruperea studiilor în 1902–1903.
- ◆ **Monckton Al. Franck** (19/31 august 1877, Râmnicu Sărat – ?). Absolvent, seria 1903.
- ◆ **Weinfeld Aaron Motel** (7 februarie 1879, București – ?). Absolvent, iulie 1903.

1901

- ◆ **Corbescu Constantin** (1 mai 1877, București – ?). Absolvent, iunie 1904.

1902

- ◆ **Grunberg Jacques Salomon** (31 decembrie 1879, București – ?). Absolvent, iunie 1904.

La sfârșitul anului școlar 1887–1888, au fost semnați¹⁰, în categoria „elevi străini” la ENSM, următorii tineri români:

1. Alimăneșteanu C.	<i>Curs preparator</i>
2. Bădescu	»
.....
6. Linteanu	»
.....
12. Frumușianu	»
.....
3. Anastasescu Mihai	<i>Clasa a II-a</i>
4. Georgian Mihai	<i>Clasa a III-a</i>
.....
9. Solacolu Gh. Ilie	»

Numererele din fața patronimicelor indică poziția fiecăruia în clasașamentul final al clasei din care face parte. Din păcate, lipsesc prenumele lor și pentru patru dintre ei acestea au fost completate din lista prezentată mai înainte. Ceilalți trei „elevi” (Bădescu, Lintescu și Frumușianu) n-au fost identificați de Marie-Noëlle Maisonneuve.

Unul dintre profesorii ENSM, din 1888, a fost chiar directorul școlii, Haton de la Goupillière.

În multe cazuri, tinerii noștri s-au înscris la Școala de Mine din Liège, Belgia, care avea un foarte bun renume. Concurența exercitată de tradiția și profesionalismul cadrelor didactice din această instituție de învățământ tehnic a fost o realitate.

La concursul din 13 august 1861 au fost selectați ca bursieri¹¹ ai noștri spre a urma această școală următorii candidați: Râmnicănu Ștefan, Mărgăritescu Constantin și Andreescu Gheorghe din București; Călinescu Alexandru din Mihăileni, județul Botoșani.

Acești patru bursieri au urmat Universitatea din Liege, Secția Mine, în perioada 1 octombrie 1861–1864. În anul 1865, toți erau în țară și își dădeau măsura pregătirii lor în diferite funcții.

În perspectiva timpului, ne exprimăm speranța că unul din românii aflați la Paris va completa, cândva, informația din acest capitol cu date inedite pentru ca imaginea sacrificiilor și a eforturilor noastre pentru crearea intelectualității tehnice moderne în România să fie cunoscută în toată amploarea și complexitatea ei.

¹⁰ APC, 1888, Personnel, p. 36–37 și 46–47 (1888, XV).

¹¹ Leonăchescu, N., *Premise*, p. 385, 444, 557 și 573–576.